

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U z 2013 r. poz. 182, poz. 509).

Artykuł 17 ust.1 pkt.1 cytowanej ustawy stanowi, że: „ do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, opracowana w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności uwzględnia, więc program pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

We współczesnym świecie mamy do czynienia z występowaniem różnego rodzaju kryzysów. Powodują one wzrost bezrobocia i pogorszenie warunków bytu ludności, zwiększenie strefy ubóstwa. Istniejące zagrożenia powinny być dostrzegane i uwzględniane w polityce gospodarczej i społecznej państwa. Winny one zapobiegać przede wszystkim kryzysom gospodarczym, ograniczać ich negatywne skutki oraz rozwiązywać kwestie społeczne, w tym szczególnie dotyczące bezrobocia i związanej z nim sfer ubóstwa.

Transformacje zachodzące w naszej gminie jak i całym państwie niosą za sobą pozytywne i negatywne skutki społeczne. Znaczna grupa bezrobotnych naszej gminy staje się świadczeniobiorcami pomocy społecznej i narażona jest na długotrwałą marginalizację materialno - społeczną.

Niestety ciągle niewystarczające środki przeznaczone na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia. Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jak i całego samorządu jest udzielanie takiego wsparcia osobom i rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję. Pozwoli dać szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb, zapewni skuteczną realizację ról społecznych i stworzy możliwości rozwoju.

Ustawa obliguje Gminę do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawowym problemem przy jej tworzeniu jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”.

Dzisiaj już wiadomo, że najbardziej skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych może się odbywać poprzez profesjonalną pomoc nakierowaną na „inwestowanie” w osobę mającą problemy. Zastępowanie osoby mającej problemy, robienie czegoś za nią niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnianiem tej osoby powodującym dla niej jeszcze gorszą sytuację życiową.

W działaniach pomocowych coraz bardziej kładzie się nacisk na wzmacnianie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. I to ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadząc do apatii, wycofania się, alienacji.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, ma być realizowana przez organy administracji rządowej i samorządowej we współpracy w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada subsydiarności w relacjach państwo i trzeci sektor w powiązaniu z zasadą współpracy między organami administracji rządowej i samorządowej, do których należy obowiązek organizacji pomocy społecznej, z innymi podmiotami działającymi w tej sferze).

Z wymienionych wyżej przyczyn, realizacja założeń Gminnej Strategii musi uwzględniać wszystkich partnerów, których problem dotyczy.

Tak, więc, w realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uczestniczyć będzie administracja samorządowa, organizacje społeczne, oraz bezpośredni beneficjenci, czyli świadczeniobiorcy. Od ich zaangażowania zależeć będzie poziom realizacji priorytetów strategii.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności, a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia jest, więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie czasu. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Spółeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną.

Reasumując, Strategia określa najważniejsze działania, które należy zrealizować, aby zapewnić mieszkańcom gminy Strzelno warunki sprzyjające rozwojowi społecznemu oraz wzrostowi poczucia bezpieczeństwa w wymiarze społecznym.

Bezrobocie i towarzysząca mu bieda, przy jednoczesnej apatii wielu dotkniętych nią rodzin, narastające patologie życia rodzinnego, brak właściwej opieki nad dziećmi, przerzucanie wielu problemów, które mogłyby być rozwiązane w ramach pomocy rodzinnej, czy sąsiedzkiej do sfery rozwiązań instytucjonalnych, a także narastająca fala uzależnień wśród młodzieży szkolnej, alkoholizm, przestępczość nieletnich oraz przemoc i agresja w szkołach, są obecnie głównymi problemami w zakresie polityki społecznej, z którymi boryka się gmina.

W tej sytuacji niezbędnym staje się opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów, której zasadniczym celem jest wypracowanie sprawnego i efektywnego programu pomocy, umożliwiającego skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych.

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia jest ciągle „otwarta” na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie gminy Strzelno w latach 2014 – 2020.

I. PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (U z 2008 r. poz. 183, poz., poz. 509) jest podstawą prawną do opracowania Strategii. W myśl art. 17 ust. 1 pkt. 1 w/w ustawy: *„Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy, opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Podstawa opracowania Strategii są następujące przepisy prawne:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (2013 r. poz. 182, poz. 509)

Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania z zakresu pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
3. organizację pomocy społecznej,
4. zadania i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Ustawa wymienia również przypadki, w których udziela się pomocy społecznej. Według ustawy o pomocy społecznej pomocy udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

1. ubóstwa ,
2. sieroctwa,
3. bezdomności

4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej i ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży, opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze,
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomanii
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Z 2011 r. Nr 43 poz 225, Nr 205, poz. 1211)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szanse na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również na przeciw postulatów organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Nowa regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezdomnych, byłych więźniów i uchodźców.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego o wolontariacie (Dz. U. Z 2010 r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.)

Ustawa ta wprowadza kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa:

1. prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
2. uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane,
3. nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
4. wolontariat.

Ustawa z dnia 10 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1375 z późn. zm.)

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gminy, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust. 1 stanowi: *„prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”*

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456)

Reguluje nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębnych od systemu pomocy społecznej.

Zamiast, tak jak dotychczas, szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń ustawa ta wprowadza zasiłek rodzinny wraz z dodatkami oraz zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski

Dokument przygotowany przez Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył ówczesny Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej- Jerzy Hausner. Zespół został powołany 14 kwietnia 2003 r. przez Prezesa Rady Ministrów. W zespole, który przygotowywał ten dokument brali udział przedstawiciele związków zawodowych i organizacji pozarządowych, także kilku ministerstw, przedstawiciele samorządów terytorialnych i organizacji międzynarodowych. Dokument został przyjęty w czerwcu 2004 roku.

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczania społecznego, przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni akceptuje ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone przez

przyjęcie w grudniu 2003 r. wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej. Zarówno wspólne Memorandum jak i krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 r.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA STRZELNO

- POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Miasto i gmina Strzelno leży na pograniczu Kujaw i Wielkopolski w południowej części województwa kujawsko – pomorskiego. Miejsko – wiejska gmina Strzelno graniczy z gminami: Mogilno, Jeziora Wielkie w powiecie mogileńskim, Inowrocław, Kruszwica i Janikowo w powiecie inowrocławskim oraz Orchowo w powiecie słupeckim, na obszarze województwa wielkopolskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 18 082 ha, w tym użytki rolne 12 237 ha, lasy 4 991 ha i jeziora 62 ha i jest drugą pod względem powierzchni gminą w powiecie mogileńskim. Także drugą pozycję gmina Strzelno zajmuje pod względem ilości mieszkańców. Łącznie na terenie miasta i gminy zamieszkuje 11 979 mieszkańców (stan na 1 stycznia 2014 r.), w tym w mieście 5779 mieszkańców, a na wsi 6200 mieszkańców. Pod względem wielkości i ilości mieszkańców Strzelno zalicza się do grupy średnich miast województwa kujawsko – pomorskiego.

Oprócz miasta, na terenie gminy występuje 37 miejscowości wiejskich. Administracyjnie gmina Strzelno podzielona jest na 23 sołectwa. Są to sołectwa (w nawiasie liczba mieszkańców): Bławaty (144), Bożejewice (470), Bronisław (403), Ciechrz (212), Ciencisko (240), Górki (223), Jeziorki (209), Kijewice (152), Książ (35), Łąkie (500), Markowice, (548) Mirosławice (101), Młynice (161), Młyny (285), Niemojewko (148), Ostrowo (436), Rzadkwin (314), Sławsko Dolne (361), Stodoły (353), Strzelno Klasztorne (216), Wronowy (347), Wymysłówice (163), Żegotki (179).

Duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy Strzelno ma dobrze rozwinięta sieć dróg, przebiegająca przez teren miasta i gminy. Są to drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne, dające możliwość szybkich połączeń drogowych z całą Polską.

- SYTUACJA GOSPODARCZO - DEMOGRAFICZNA

Miasto Strzelno jest lokalnym ośrodkiem gospodarczym, którego cechą charakterystyczną jest zróżnicowana struktura i wielkość podmiotów gospodarczych. Dominującym obecnie jest przemysł rolny i przetwórstwo rolno – spożywcze. Równie prężnie działają także przedsiębiorstwa z branży budowlanej oraz instalacyjnej. W mieście, jak na wsiach dobrze rozwinięty jest handel. Wśród placówek tej branży przewagę stanowią małe sklepy. Wysoki poziom reprezentują też firmy usługowo – rzemieślnicze.

Bardzo ważną gałąź gospodarki w gminie Strzelno stanowią usługi turystyczne. Położone opodal Strzelna Przyjezierze to znany w regionie kujawsko – pomorskim i całym kraju ośrodek wypoczynkowy.

Wśród wielu firm, które prowadzą działalność gospodarczą na terenie gminy Strzelno na uwagę zasługują:

- Firma „Sanplast” z Wymysłowic, działająca w branży wyposażenia łazienek,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo – Usługowe „Centrobud” ze Strzelna, prowadząca sprzedaż materiałów budowlanych,
- Rolno -Przemysłowy Zakład Handlowo – Usługowy „Rol – Mech” ze Strzelna, sprzedaż maszyn rolniczych oraz części do maszyn rolniczych,
- Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego „Bronisław” z Bronisławia, producent skrobi ziemniaczanej,
- Zakład Usługowo – Handlowy „Bre – Instal” ze Strzelna, sprzedaż armatury do instalacji CO i wodno – kanalizacyjnej oraz armatury łazienkowej,
- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów ze Strzelna świadcząca usługi z zakresu blacharstwa i mechaniki pojazdowej,
- Zakład Przetwórstwa Zbożowo – Młynarskiego Sp. z o. o. z Kruszwicy mający magazyn zbożowy w Strzelnie,
- Hurtownia „Rolnik” ze Strzelna, sprzedaż maszyn rolniczych oraz części do maszyn rolniczych,
- Inter – Trak, Sp. z o. o., z Łąkiego, Hurtownia i detaliczna sprzedaż wyrobów z drewna,
- PPHU BRED Róża Staszak – firma działająca w branży inżynierii mechanicznej.

W gminie Strzelno zarejestrowanych jest około 550 podmiotów gospodarczych, są to głównie sklepy oraz małe zakłady świadczące usługi w zakresie: remontowo – budowlanym oraz murarstwa, instalacji sanitarnych, transportowym, mechaniki pojazdowej, elektromechaniczne, ślusarskie oraz małej gastronomii.

Położenie Strzelna, w aspekcie rozwoju gospodarczego, w pobliżu dużych aglomeracji miejskich jak: Bydgoszcz, Toruń, Konin, Włocławek, Inowrocław oraz Poznań i Gniezno jest bardzo korzystne dla miasta. Rozwój gospodarczy jest ukierunkowany na przetwórstwo rolno – spożywcze, przemysł lekki, a ostatnio również turystykę.

W ostatnich latach wzrosła aktywność zawodowa mieszkańców- zarejestrowano kilkadziesiąt nowych podmiotów gospodarczych i produkcyjnych. Inwestowaniem w mieście i gminie Strzelno interesuje się kapitał zagraniczny. Swoją kapitał ulokowała również na terenie gminy Strzelno holenderska firma Oerlemans, która prowadzi chłodnię. W gminie Strzelno planowane jest utworzenie parku elektrowni wiatrowych. Inowrocławska firma Windbud zamierza postawić około 30 wiatraków wytwarzających energię elektryczną z wiatru. Na wylocie ze Strzelna w kierunku Mogilna swoją fabrykę buduje firma, która najprawdopodobniej będzie zajmowała się przetwarzaniem szkła oraz produkcją mebli łazienkowych.

Atutem mogącym przyciągać inwestorów jest bezpośrednie sąsiedztwo miasta z dwoma magistralami gazowymi, z których jedna łączy Jamał z Europą Zachodnią. W celu przyciągnięcia inwestorów zdecydowano również o możliwości ubiegania się o zwolnienie z podatku od nieruchomości. Celem stworzenia korzystnych warunków do rozwoju gospodarczego, a także poprawy warunków życia mieszkańców, zainwestowano w rozbudowę infrastruktury komunalnej, która ma zapewniać dostawy ciepła, gazu i wody. Rozbudowana została również sieć kanalizacyjna. Ścieki odprowadzane są do biologiczno – mechanicznej oczyszczalni ścieków.

Według danych Biura Ewidencji Ludności, Urzędu Miejskiego w Strzelnie z 1 stycznia 2014 r. na terenie gminy Strzelno zamieszkuje 11 979 mieszkańców, z czego 6200 zamieszkuje na terenie gminy, a 5779 na terenie miasta. W porównaniu z 2007 rokiem, gdzie na terenie gminy zamieszkiwało 6372 mieszkańców, a na terenie miasta 5918 mieszkańców, widać spadek liczby mieszkańców miasta. Największe skupiska ludności to: Markowice – 548 osób, Bożejewice – 470 osób, Ostrowo – 420 osób, Bronisław – 403 osoby.

Na terenie miasta i gminy funkcjonuje dobrze zorganizowana sieć placówek oświatowych. Nauka w zakresie szkoły podstawowej odbywa się w pięciu szkołach. Są to placówki w Ciechrzu, Wronowach, Stodołach, Markowicach oraz szkoła podstawowa działająca w ramach Zespołu Szkolno - Przedszkolnego. Funkcjonuje także gimnazjum, znajdujące się w Strzelnie. Na terenie miasta i gminy funkcjonują dwa przedszkola w Strzelnie oraz oddziały przedszkolne w Markowicach, Ciechrzu, Stodołach, Rzadkwinie i Wronowach. W Strzelnie swoją siedzibę ma także Zespół Szkół, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa oraz Gminazjum. Na terenie gminy Strzelno funkcjonują ponadto: Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy dla Chłopców.

Na terenie miasta i gminy podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Szpital Powiatowy znajdujący się w Strzelnie, Przychodnia w Strzelnie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medica” oraz Ośrodek Zdrowia w Markowicach. W mieście mieszczą się dwie apteki oraz kilkanaście prywatnych gabinetów lekarskich z różnych dziedzin medycyny.

Życie kulturalne Strzelna koncentruje się w Miejsko Gminnym Ośrodku Kultury i Rekreacji oraz Miejskiej Bibliotece Publicznej. W MGOKiR swoją siedzibę ma wiele kółek zainteresowań, w których uczestniczą osoby w różnym wieku. Ośrodek Kultury organizuje także wiele imprez cyklicznych, obchodów świąt rocznicowych i okolicznościowych. W kalendarzu imprez kulturalnych stałe miejsce mają „Dni Strzelna”. Oprócz stałych form kulturalnych organizowane są koncerty muzyczne, dyskoteki, festyny i zabawy taneczne. Ponadto placówka zajmuje się również organizacją imprez na zamówienie – oferując usługi profesjonalnych muzyków i zespołów muzycznych oraz plastyków w dziedzinie prac malarskich i plastycznych. Profesjonalna sztuka plastyczna jest propagowana także przez organizowanie wystaw oraz pokazów i prezentacji.

III. POMOC SPOŁECZNA I JEJ KLIENCI W ASPEKCIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE I MIEŚCIE STRZELNO

Pomoc społeczna jako element polityki społecznej państwa, ma za zadanie wspomagać osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Na realizację zadań własnych i zleconych przeznaczono na pomoc społeczną w 2012 wydatkowano 1 784 397,00 złotych, w tym:

Zadania zlecone gminom: 306 787,00 zł.

Zadania własne gmin: 1 477 610,00 zł.

Poniższa tabela pokazuje, jakie środki przeznaczono na pomoc społeczną w latach 2006 – 2007

X	Rok 2011	Rok 2012
Wydatki na pomoc społeczną ogółem	1 436 047	1 784 397
Zadania własne	1 129 312	1 477 610
Zadania zlecone	306 335	306 787

W 2013 roku przyczynami zgłoszenia się o pomoc były:

Powody przyznania pomocy:

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	W tym na wsi
Ubóstwo	12	3
Bezdomność	13	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	105	59
Bezrobocie	443	188
Niepełnosprawność	151	57
Długotrwała lub ciężka choroba	192	73
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	86	27
Przemoc w rodzinie	-	-
Alkoholizm	15	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	-	-
Zdarzenia losowe	3	3

Z przedstawionych danych wynika, że dominującym problemem powodującym zgłaszanie się o pomoc było bezrobocie. Zdarza się bardzo często, że bezrobocie nie jest jedynym powodem dysfunkcji rodziny. Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem sytuacji na strzeleńskim rynku pracy i nadal wysokiej stopie bezrobocia. Brak nowych inwestycji na terenie gminy Strzelno, a co z tym się wiąże nowych miejsc pracy, powoduje, że trudno upatrywać szybkiej poprawy sytuacji. Na kolejnym miejscu znalazło się długotrwała lub ciężka choroba. W dalszej kolejności niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa były przyczynami, których występowanie w rodzinach spowodowało, że zwracały się one po pomoc do M-GOPS. Na kolejnych miejscach znalazły się: bezradność w sprawach opiekuńczych, alkoholizm, bezdomność, ubóstwo, zdarzenia losowe. Nie należy bagatelizować spraw związanych z alkoholizmem czy bezradnością opiekuńczo – wychowawczą. Stanowią one stosunkowo niewielki odsetek ogółu problemów i najczęściej towarzyszą ubóstwu czy niepełnosprawności. Członkowie społeczeństwa bardzo często nie

chcą się przyznać do uzależnień czy też bezradności. Mimo szerokiej wiedzy na temat uzależnień, problem ten jest nadal bardzo wstydlivy.

Od kilku lat następuje wzrost zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej, w tym zasiłków obligacyjnych. Zasiłek stały w myśl ustawy o pomocy społecznej z 2004 r. zastąpił występujący wcześniej zasiłek wyrównawczy. Zasiłek ten jest adresowany do osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium dochodowego. Z tej formy pomocy skorzystało:

- w 2012 roku 82 osoby, w tym osoby samotnie gospodarujące – 62, pozostające w rodzinie – 20, na łączną kwotę 306 787 zł.

- w 2013 roku 79 osób, w tym osoby samotnie gospodarujące 64, pozostające w rodzinie 15, na łączną kwotę 366 260 zł.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców gminy i miasta Strzelno realizuje Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem odpowiednich komórek organizacyjnych, a także przy udziale organizacji i stowarzyszeń pożytku publicznego.

1. **Środowiskowy Dom Samopomocy** działa na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, poprzez podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia tych osób, podniesienie poziomu ich zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej, przystosowania do funkcjonowania społecznego w środowisku.
2. **Komórka świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego** zajmuje się przyjmowaniem wniosków, wydawaniem decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz sporządzaniem bilansu potrzeb środków finansowych na realizację zadań.
3. **Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKPRA)**, komisja ta ściśle współpracuje z pracownikami socjalnymi w poszukiwaniu wciąż nowych rozwiązań w zapobieganiu nie tylko uzależnieniom, ale również przemocy w rodzinie, a nawet przestępczości. Praca Komisji ma dążyć do wyjścia z uzależnienia od alkoholu osób uzależnionych, które to stanowi jeden z wielu problemów społecznych naszej gminy.

4. **Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej** - oferujący natychmiastową pomoc w sytuacji kryzysowej. W placówce pracują m.in. pedagog i psycholog. W Ośrodku wygospodarowane jest pomieszczenie, w którym można znaleźć tymczasowe schronienie i nocleg.

- UZALEŻNIENIA I PROBLEMY Z NIMI ZWIĄZANE

Uzależnienie od narkotyków, leków, środków wziewnych, alkoholu są jedną z poważniejszych kwestii społecznych, będących powodem problemów osobistych i rodzinnych.

Zjawiska te prowadzą do utraty zdrowia, ale również rodzą takie problemy jak:

- przemoc,
- przestępczość,
- rozpad rodziny.

Trzy pierwsze rodzaje uzależnień nie są niestety zdiagnozowane na terenie miasta i gminy Strzelno, mimo, że stanowią duży problem, w szczególności gdy chodzi o narkotyki. Po ten rodzaj środków odurzających sięga coraz większa rzesza ludzi. Dlatego też ten problem trzeba w najbliższym czasie zdiagnozować oraz podjąć działania prewencyjne.

Jeżeli chodzi o diagnozowanie uzależnienia od alkoholu, sytuacja jest bardziej jasna, ale te dane nie są odzwierciedleniem rzeczywistej sytuacji. Problemem jest fakt, że ten problem jest często ukrywany nie tylko przez osoby nadużywające, ale również przez ich rodziny. Alkohol negatywnie wpływa na osoby uzależnione od niego, przyczyniając się do powstania wielu schorzeń będących powodem głębokiego upośledzenia umysłowego – niepełnosprawności. Staje się przede wszystkim chorobą całej rodziny. Przyczynia się do zaburzeń w rodzinie, poprzez konflikty, przemoc, brak odpowiedzialności za życie własne i innych.

Profilaktyka uzależnień jest zadaniem własnym gminy. Do realizacji tego zadania został powołany Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja zadań własnych gminy w tym zakresie jest ujęta w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Taki program przyjmuje do realizacji

w formie uchwały, co roku Rada Miejska. Na realizację zadań ujętych w programie przeznacza się dochody gminy z opłat na zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W gminie działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w którym te osoby mogą uzyskać pomoc w zakresie informacji o uzależnieniach, pomoc w leczeniu uzależnienia oraz mogą porozmawiać z terapeutą uzależnień.

W 2013 r. GKRPA przeprowadziła 48 rozmowy interwencyjno - motywacyjne z osobami nadużywającymi alkoholu. Część wzywanych na rozmowę osób nie stawiała się, sprawę przekazywano wówczas do sądu z wnioskiem o doprowadzenie na badanie w przedmiocie uzależnienia. GKRPA kierowała także na badanie osoby, które zgłosiły się na rozmowę.

W 2013 r. w strzeleńskim „Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień” przeprowadzono ogółem 334 rozmów z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, w tym po raz pierwszy zgłosiło się 37 osób.

W ubiegłym roku w „Ośrodku Interwencji Kryzysowej Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej” udzielono 123 konsultacji pedagogicznych, psychologicznych, terapeutycznych i prawnych.

Wśród najistotniejszych problemów społecznych występujących w gminie i mieście Strzelno, które wyznaczają działania z zakresu pomocy społecznej to przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba, wiek po produkcyjny – starość, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezdomność, przemoc w rodzinie.

- UBÓSTWO

Ubóstwo jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem *podstawowej potrzeby* kryją się poza wyżywieniem, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestnictwo w świadczeniach kulturalnych. Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych bądź względnych. Przy podejściu absolutnym jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, niezapewniające zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka.

Przy podejściu względnym ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występuje duża nierówność, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet, gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi.

- BEZROBOCIE

Bezrobocie jest podstawowym problemem społecznym w gminie i mieście Strzelno oraz najczęściej obok ubóstwa występującą przesłanką do udzielania świadczeń z pomocy społecznej.

Bezrobocie niesie za sobą nie tylko skutki finansowego funkcjonowania rodzin, ale zwiększa ryzyko dezintegracji rodzin i wystąpienia patologii życia rodzinnego. Pozostawanie bez pracy w znacznym stopniu wpływa na wystąpienie niewydolności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Bezrobocie przynosi negatywne skutki nie tylko w zakresie funkcjonowania rodzin nim dotkniętych, ale także negatywnie wpływa na ogólne procesy życia społecznego. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie, trwające powyżej 3 lat. Na poziomie funkcjonowania osób bezrobotnych, długotrwałe bezrobocie doprowadza do utraty wiary we własne siły, a także obniżenie poziomu nabytych umiejętności radzenia sobie w życiu.

Zjawisko to wpłynęło na wyodrębnienie się grupy świadczeniobiorców, dotkniętych syndromem tzw. Wyuczonej bezradności, a to w konsekwencji prowadzi do nowego zjawiska, jakim jest uzależnienie od pomocy społecznej. Bardzo często łączy się to z demonstrowaniem przez takie osoby postawy oczekująco – roszczeniowej. Inną konsekwencją długotrwałego pozostawania bez pracy jest tworzenie się grupy społecznej dotkniętej syndromem „ubóstwa dziedzicznego”. Fakt ten związany jest niewątpliwie, ze zmniejszeniem się szans edukacyjnych i rozwojowych młodzieży z rodzin długotrwałe bezrobotnych, gdzie bezrobocie dotyka obojga rodziców.

Innym niepokojącym zjawiskiem związanym z bezrobociem jest wzrost patologii typu: alkoholizm, lekomania, a także przemoc występująca w rodzinie, która przenosi się z poziomu funkcjonowania dorosłych na poziom funkcjonowania dzieci w szkołach i po za nią.

Najczęściej ofiarami przemocy wynikającej z bezradności, bezsilności i braku perspektyw na pozytywne zmiany, stają się kobiety i dzieci. Bezrobocie jako złożone i trudne zjawisko życia

społecznego wyznacza, zatem podstawowe zadania dla samorządu, który przez przyjęcie strategii rozwiązywania problemów społecznych może, w pewnym zakresie, zniwelować, bądź zapobiec negatywnym procesom z nim związanych.

- AKOHOLIZM

Alkoholizm jest problemem społecznym. Przez pracowników socjalnych jest oceniany jako problem szczególnie złożony i wymagający zintensyfikowanych działań interwencyjnych i profilaktycznych, wielu służb i instytucji.

Alkoholizm jest ściśle związany z występującą przemocą w rodzinie oraz z wzrostem stopy bezrobocia. Alkoholizm jest problemem nie tylko samych osób dotkniętych tą chorobą, ale jest także problemem rodzin osób uzależnionych.

Wieloletnie doświadczenia pracowników pomocy społecznej pozwalają wnioskować, że jest to zjawisko mające tendencję wzrostową. Niestety problem nadużywania alkoholu dotyka coraz częściej kobiety i młodzież, która to bardzo często sięga po tę używkę.

Alkoholizm bardzo destrukcyjnie wpływa na ogólne funkcjonowanie osób i rodzin, co pociąga za sobą wiele problemów natury psychologicznej, zdrowotnej i finansowej. W ramach realizowanych zadań Ośrodek Pomocy Społecznej w statystykach problemów, w blisko 70 rodzinach odnotował uzależnienie alkoholowe. W znacznej części są to rodziny, w których na wychowaniu pozostają dzieci. Dużą grupę osób uzależnionych od alkoholu stanowią osoby, które od wielu lat nie pozostawały w stałym i formalnym zatrudnieniu. Jest to, zatem niewątpliwie przyczyną zmniejszenia się szans readaptacji zawodowej tej grupy osób.

Zadaniem pracowników socjalnych najbardziej dramatyczna sytuacja dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem przedstawia się w sytuacji gdzie jedno, bądź dwoje rodziców nadużywa alkoholu.

Na podstawie doświadczeń wynikających z pracy socjalnej można wnioskować, że szczególną ochroną i pomocą powinny zostać objęte rodziny dotknięte problemem uzależnienia, a w szczególności kompleksową pomocą winny zostać objęte dzieci z tych rodzin.

W zakresie walki z problemami wynikającymi z uzależnienia od alkoholu w gminie Strzelno, istnieje już znacząca baza instytucjonalno – prawna, która wyznacza podstawowe kierunki działań w zakresie interwencji i profilaktyki. Najistotniejsze w tym zakresie jest uchwalenie corocznie przez Radę Miejską, gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych. Realizację tego programu nadzorują: pełnomocnik Burmistrza, punkt konsultacyjno – informacyjny oraz Komisja d/s Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W tym zakresie istotne jest utrzymanie dotychczasowych form oddziaływania na środowisko, poprzez te instytucje oraz wprowadzenie nowych rozwiązań, m. in. w formie celów strategicznych.

- NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Niepełnosprawność i długotrwała choroba są stałymi przesłankami do świadczenia różnych form pomocy społecznej.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba ograniczają w większym bądź mniejszym stopniu lub nawet uniemożliwiają wypełnianie zadań życiowych czy też pełne funkcjonowanie w życiu społecznym. W zależności od rodzaju dysfunkcji i psychiki problemy osób różnią się. Dlatego też różne powinny być formy wsparcia i pomocy dla tych osób. Wiele osób niepełnosprawnych i chorych bez właściwego wsparcia rodzinnego czy wsparcia środowiska, w którym żyje, poddanych jest codziennym ograniczeniom.

Wśród najistotniejszych ograniczeń należy wymienić ograniczenia komunikacyjne, architektoniczne, brak możliwości zatrudnienia, bariery ekonomiczne, osamotnienie i ciągle jeszcze zbyt mała tolerancja, szczególnie do osób dotkniętych upośledzeniem bądź chorobą psychiczną. Omawiając tę kategorię spraw przez pryzmat pracy Ośrodka Pomocy Społecznej należy również wskazać, że od kilku lat zauważalny jest problem, który pracownicy socjalni nazywają „ucieczką w chorobę”.

Wzrost liczby osób chorych i niepełnosprawnych wynika niewątpliwie z problemów wynikających z procesu transformacji.

Pewna grupa osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej, wynikającej z ubóstwa, widzi szansę poprawy swojego bytu poprzez uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i

tym samym uzyskania świadczenia. Dla tej grupy osób Ośrodek Pomocy Społecznej nie dysponuje możliwością sukcesywnej pomocy, poza świadczeniami o charakterze osłonowym. Uznaje się, że w zakresie niepełnosprawności i długotrwałej choroby najistotniejsze jest skoncentrowanie działań wspierających i socjalnych wokół grupy osób, które mają ograniczony dostęp do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Szanse pomocy osobom niepełnosprawnym zwiększyły się z chwilą nowego podziału administracyjnego kraju, w wyniku, czego na szczeblu powiatu zostały powołane Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które swą działalnością obejmują osoby niepełnosprawne.

W szczególności istota zmian polega na zdecentralizowaniu środków z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych, co zwiększyło dostępność ubiegania się o te środki, a konkretnie w kwestii pomocy osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym. Istotne znaczenie oprócz samorządowych jednostek pomocy społecznej odgrywają organizacje społeczne, które nie tylko świadczą pomoc swoim członkom, ale także reprezentują ich interesy na zewnątrz.

Wśród niepełnosprawnych szczególnej opieki wymagają osoby dotknięte upośledzeniem psychicznym. Dla tej grupy osób, w gminie Strzelno funkcjonuje już niekonwencjonalna forma pomocy specjalistycznej, która oferowana jest przez Środowiskowy Dom Samopomocy. Dotychczasowe doświadczenia wynikające z pracy na rzecz tych osób, pozwalają na pozytywne dokonanie oceny postępów i efektów pracy terapeutycznej uczestników ŚDS. W tym zakresie niezbędne jest podejmowanie dalszych wysiłków utrzymania placówki i stworzenie na jej bazie innych form pomocy jak choćby całodobowego Domu Pomocy Społecznej.

- WIEK POPRODUKCYJNY - STAROŚĆ

Jak wynika z danych demograficznych w gminie Strzelno zachodzi proces starzenia się społeczeństwa. W związku z tym wzrasta zapotrzebowanie na udzielanie pomocy osobom starszym.

Pozycja człowieka i jego możliwości zmieniają się wraz z naturalnym procesem starzenia się. Wraz z wiekiem zmienia się naturalna umiejętność przystosowania się do środowiska. Osłabiają się zdolności sensoryczne i motoryczne na skutek zmian fizjologicznych i psychologicznych. Wiek człowieka wyraźnie odbija się także na jego emocjach oraz

możliwościach intelektualnych. Miarę poziomu cywilizacji danego społeczeństwa można ocenić na podstawie ich stosunku nie tylko do chorych i niepełnosprawnych, ale także do ludzi starszych.

Analiza form pomocy kierowanych do tej grupy osób wskazuje, że z uwagi na zapisy ustawy o pomocy społecznej oraz wysokości posiadanych środków przez MGOPS dla tej grupy osób istnieją ograniczone możliwości pomocy o charakterze materialnym. Częstym problemem osób starszych jest potrzeba stałego leczenia, wykupienia leków, a także potrzeba rehabilitacji, co stanowi obecnie bardzo duże obciążenie ich budżetów. Ośrodek Pomocy Społecznej swoją pomocą obejmuje w szczególności osoby samotne, bądź o najniższych dochodach i ograniczonych możliwościach samoobsługi. Istnieją także grupy osób, które oczekują nie tylko pomocy w formie materialnej czy też w formie usług opiekuńczych. Oczekują one pomocy przy organizowaniu ich czasu wolnego. W tym zakresie dużą rolę odgrywają instytucja działające na rzecz osób starszych tj.: klub seniora, koła emerytów i rencistów oraz koła gospodyń wiejskich.

- PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest działaniem intencjonalnym, mającym na celu podporządkowanie sobie osoby słabszej, kontrolowanie jej poprzez przewagę psychiczną lub fizyczną. Zasadniczą cechą przemocy jest powtarzalność zachowań agresywnych. Dotyczy ona w szczególności osób będących ze sobą w bliskiej relacji. Relacje te mogą się przedstawiać następująco:

- rodzice – dzieci,
- partnerzy między sobą,
- dorosłe dzieci – rodzice.

Możemy wyróżnić kilka rodzajów przemocy. Może to być przemoc:

- fizyczna np. popychanie, kopanie, bicie pięścią, policzkowanie,
- psychiczna np. poniżanie, obrzucanie wyzwiskami, obwinianie, izolowanie od kontaktów z innymi, manipulowanie poczuciem winy,
- seksualna np. gwałt, przymuszanie do aktywności seksualnej wbrew woli partnera, poniżanie w sferze seksualnej. Przemoc w rodzinie jest bardzo często ukrywana i dochodzi do niej za zamkniętymi drzwiami domów. Można powiedzieć, że osiągnęła rozmiar epidemii społecznej, chociaż statystyki nie oddają w pełni skali tego zjawiska.

Przemoc występuje w rodzinach niezależnie od poziomu wykształcenia, statusu społecznego, materialnego, narodowości czy kultury. Powoduje ona negatywne skutki zdrowotne, ekonomiczne i społeczne. Skutki zdrowotne dotyczą zarówno zdrowia somatycznego jak i psychicznego. Konsekwencje somatyczne przemocy to najczęściej uszkodzenia ciała.

U dzieci, ofiar przemocy w rodzinie pojawiają się liczne skutki neuropsychiczne, a także ogólne pogorszenie rozwoju psychicznego, a w konsekwencji zaburzenia uwagi i liczne niepowodzenia w szkole. Ofiary dopada depresja, stany lękowe, poczucie wstydu i winy, mają niskie poczucie własnej wartości, pogarszają się ich relacje z ludźmi.

Przemoc w rodzinie znacznie wpływa na: zwiększenie kosztów potrzebnych na interwencję i leczenie medyczne, a także na koszty związane z pracą policji, sądownictwa i więziennictwa. Powoduje: wzrost absencji i zmniejszenie efektywności pracy, wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, a także skutkuje obniżeniem materialnego poziomu życia rodziny.

Przemoc niszczy również podstawy życia społecznego takie jak: miłość, zaufanie do innych, współpracę, optymizm. Bardzo często się zdarza, że zjawisko przemocy w rodzinie jest dziedziczone przez kolejne pokolenia.

Walka z przemocą w rodzinie wymaga interwencji, pomocy z zewnątrz oraz sprzyjającego klimatu społecznego. Kluczowe jest przekonanie, że przemoc jest przestępstwem i nie jest zjawiskiem incydentalnym. Brak zdecydowanej reakcji otoczenia i interwencji powoduje utrwalenie i nasilenie przemocy. W pierwszej kolejności, ze względu na zagrożenie życia i zdrowia ofiar, powinno się zacząć się od budowania systemu pomocy ofiarom, a kolejno, programów pomocy dla sprawców przemocy.

Z bieżących danych wynika, że najczęściej powodem występowania przemocy w rodzinie jest choroba alkoholowa jednego z jej członków lub pogorszenie się warunków życia danej rodziny poprzez utratę pracy przez członka rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela osobom dotkniętym przemocą pomocy finansowej, rzeczowej oraz wszechstronnej informacji o instytucjach, które specjalizują się w działaniu na rzecz ofiar przemocy w rodzinie. W takich przypadkach Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelnie współpracuje z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, w którym to osoby takie mogą uzyskać pomoc psychologiczną czy też terapeutyczną. Pomoc oferowana przez OIK może się również w skrajnych przypadkach sprowadzać do udzielenia schronienia ofiarom przemocy rodzinnej

IV. WIZJA I MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Misja:

Wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia poziomu życia społeczności lokalnej gminy Strzelno i przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego.

Naczelnym zadaniem Strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Wizja zarówno w teorii, jak i w praktyce definiowana jest jako „pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.”

Kreowanie wizji, czyli przewidywanie przyszłości jest skomplikowanym procesem, który wymaga nie tylko twórczej wyobraźni i zdolności do syntezy, lecz także dużej wiedzy, która ma wpływ na obraz przyszłości naszej gminy. Urzeczywistnieniu wizji służy planowanie wieloletnie.

Wizja gminy będzie bardziej realna, jeśli będzie to wspólna wizja jak najliczniejszej reprezentacji gminy i przez jej adresatów akceptowana.

Wizja:

W gminie funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej, który umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, w których te osoby się znalazły, a których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, uprawnienia i możliwości.

V. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON GMINY I MIASTA W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH – ANALIZA SWOT.

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Jest to jedna z najprostszych technik stosowana przez analityków. Skrót SWOT pochodzi od angielskich słów: **Strenghts** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Każda jednostka, czy to będzie w strukturach samorządowych czy też organizacją non – profit, w sposób aktywny powinna wykorzystać szanse oraz unikać zagrożeń płynących z otoczenia. Taka ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości jednostki, w tym przypadku gminy, w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słaba to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenia przed nieprawidłowym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Mocne strony to wszelkie atuty oraz czynniki, które w sposób pozytywny wyróżniają miasto i gminę, wspomagają jej rozwój, a także osłabiają zagrożenia. Słabe strony to wszelkiego rodzaju braki i ograniczenia, które mogą utrudnić lub uniemożliwić realizację celów strategicznych. Wyartykułowanie tych czynników jest szczególnie ważne, ponieważ można podejmować wówczas działania, które mogą je wyeliminować lub przynajmniej zminimalizować.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• wykwalifikowana, doświadczona kadra instytucji pomocy społecznej • dobre rozeznanie środowiska przez pracowników MGOPS oraz dostrzeganie przez nich występujących problemów • dobra organizacja pracy pomocy społecznej oraz administracji publicznej • dobra współpraca MGOPS z Policją, Strażą Miejską, Szkołami oraz innymi instytucjami w zakresie pomocy społecznej • otwarcie na nowe doświadczenia i wiedzę • stosunkowo duża liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym • pozytywny stosunek samorządu do spraw społecznych, wrażliwość na potrzeby osób potrzebujących pomocy w tym osób starszych i niepełnosprawnych • dobrze rozwinięta sieć szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych oraz dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna • funkcjonowanie na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy • walory turystyczne gminy Strzelno – jezioro, lasy, baza turystyczna	• wysoka stopa bezrobocia • ubożenie społeczeństwa • rosnące koszty utrzymania • brak miejsc pracy oraz zjawisko pracy „na czarno” • postawa roszczeniowa klientów MGOPS oraz ich wyuczona bezradność • ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe na rzecz rozwiązywania problemów społecznych • zastój budownictwa mieszkaniowego oraz brak mieszkań komunalnych • bariery architektoniczne • słaby dostęp do lekarzy specjalistów, a szczególności do opieki dentystycznej • brak świetlic socjoterapeutycznych na wsiach • migracja zarobkowa • utrzymująca się patologia życia społecznego • łatwy dostęp nieletnich do alkoholu i papierosów • brak profilaktycznych programów zdrowotnych • brak Centrum lub Klubu Integracji Społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego

SZANSE	ZAGROŻENIA
• integracja z UE – możliwość pozyskiwania funduszy • tworzenie nowych miejsc pracy • przeznaczenie większych środków finansowych na działanie pomocy społecznej • wzrost wykształcenia mieszkańców • promocja gminy • edukacja społeczeństwa w zakresie kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia • propagowanie programów profilaktycznych • rosnąca w społeczeństwie świadomość istniejących zagrożeń • ciągłe podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej • współpraca między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi • współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	• utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia • bariery ograniczające możliwość podjęcia pracy np. wiek • wzrost liczby osób uzależnionych • przyzwolenie społeczne na spożywanie przez nieletnich alkoholu i palenie papierosów • małe zainteresowanie rodziców w jaki sposób dziecko spędza czas wolny • narastająca agresja wśród nieletnich • brak perspektyw rozwoju przez naukę • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej • stereotypy w wizerunku pomocy społecznej • tzw. znieczulica społeczna • starzenie się społeczeństwa • ograniczone zasoby mieszkaniowe • niedofinansowanie oraz przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań

VI. PODSTAWOWE CELE STRATEGICZNE MIASTA I GMINY STRZELNO

CEL STRATEGICZNY NR 1

AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH

Istota celu:

Diagnoza i opis sytuacji psychospołecznej osób długotrwale bezrobotnych w celu zapobiegania zjawisku marginalizacji społecznej. Celem jest wyodrębnienie grupy osób bezrobotnych, które z uwagi na okres pozostawania bez pracy ograniczyły swą aktywność życiową. Wyodrębniona grupa osób bezrobotnych podana zostanie uaktywnianiu.

Sposób realizacji:

- Motywowanie do poszukiwania pracy na zasadzie kontraktów zawieranych przez pracowników socjalnych i bezrobotnych,
- Udzielanie wsparcia psychologicznego poprzez kształtowanie umiejętności wykorzystywania własnych możliwości i wypracowanie technik aktywnego poszukiwania pracy,
- Monitorowanie ustaleń spisanych w kontraktach socjalnych,
- Zwiększenie zakresu oddziaływań z zakresu pracy socjalnej, skierowanej również na rodzinę bezrobotnego,
- Stałe określenie preferencji i predyspozycji bezrobotnych celem ich readaptacji zawodowej,
- Rozpoznawanie indywidualnych możliwości bezrobotnych w zakresie szkoleń, kursów zawodowych oraz organizowanie tych działań m.in. poprzez wsparcie finansowe,
- Zwiększanie świadomości bezrobotnych o możliwościach lokalnego rynku pracy,
- Motywowanie do poszukiwania pracy poza terenem gminy i powiatu,

Efekty realizacji:

- Uaktywnienie bezrobotnych,
- Wypracowanie czytelnych zasad współpracy z klientem,
- Ograniczanie zjawiska marginalizacji,
- Zmniejszenie problemu marnotrawienia środków własnych przez klientów

Realizatorzy:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Miejski,
- Powiatowy Urząd Pracy.

CEL STRATEGICZNY NR 2

PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I POMOC MATERIALNA SKIEROWANA DO OSÓB I RODZIN ZAGROŻONYCH TYM PROBLEMEM

Istota celu:

Zabezpieczenie podstawowych i uzasadnionych potrzeb życiowych osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Sposób realizacji:

Świadczenia o charakterze finansowym:

- Zasiłki celowe zaspakajające potrzeby związane z zakupem żywności, odzieży i obuwia, lekarstw, art. szkolnych, opału,
- Zasiłki okresowe,
- Zasiłki stałe,
- Dodatki mieszkaniowe,
- Stypendia,
- Świadczenia rodzinne
- Zasiłki celowe przeznaczone na częściowe lub całkowite pokrycie kosztów przekwalifikowania zawodowego,
- Zasiłki celowe pokrywające część lub całość kosztów związanych z podjęciem pracy – dojazdu do pracy,
- Zasiłki celowe na pokrycie kosztów aktywizowania zawodowego, koszty podróży w poszukiwaniu pracy, badań lekarskich itp.

Świadczenia w naturze:

- Zakup posiłków,
- Zakup opału,
- Zakup żywności,

- Zakup lekarstw,
- Zakup odzieży i obuwia,
- Zakup przyborów szkolnych,
- Zakup środków do utrzymania higieny osobistej,

Efekty realizacji:

- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb najsłabszych finansowo grup mieszkańców gminy,
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Realizatorzy:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

CEL STRATEGICZNY NR 3

USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB STARSZYCH.

Istota celu:

Wiele osób starszych i niepełnosprawnych wymaga codziennej opieki i pomocy we wszystkich czynnościach życia codziennego, a w szczególności w utrzymaniu higieny osobistej i otoczenia, pomocy w procesie leczenia, przygotowywania posiłków, utrzymania kontaktów z otoczeniem. Zabezpieczenie pomocy w formie usług opiekuńczych jest obecnie najistotniejszą formą pomocy społecznej, kierowanej do tej grupy osób. Do chwili obecnej Ośrodek Pomocy Społecznej zabezpiecza pomoc w formie usług opiekuńczych jedynie w systemie jednozmianowym. W wielu przypadkach istnieje potrzeba zwiększenia liczby godzin świadczonych usług nie tylko z uwagi na liczbę osób oczekujących tej pomocy, ale także zabezpieczenie opieki w godzinach popołudniowych i w dni wolne od pracy. Zwiększenie liczby opiekunek pozwoliłoby stworzyć system opieki nad chorym w domu, w systemie zmianowym.

Sposób realizacji:

- Stałe rozpoznawanie potrzeb i ustalanie zakresu usług,
- Objęcie pomocą w formie usług wszystkich osób wymagających pomocy, zgodnie z indywidualnymi potrzebami,
- Określenie zasad pracy opiekunek,

- Zwiększenie poziomu świadczonej pomocy, poprzez wprowadzanie pewnych form rehabilitacji.

Efekty działania:

- Zabezpieczenie potrzeb i stworzenie warunków utrzymania osób w ich środowisku,
- Zwiększenie dostępności opisanej wyżej formy pomocy,
- Wzrost jakości i zakresu świadczonej pomocy,
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób, do których kierowany jest cel strategiczny.

Realizatorzy:

- Miejsko –Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Urząd Miejski w Strzelnie.

CEL STRATEGICZNY NR 4

KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Istota celu:

Reintegracja społeczna i zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, klientów pomocy społecznej osób dotkniętych dysfunkcjami i wyprowadzenie ich poza system zasiłkowy z pomocy społecznej i z tytułu bezrobocia. Bezrobocie jest dominującą przyczyną ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem podstawowym, zawodowym, trzydziesto i czterdziesto - paroletnie. Utrudnia to sytuację tej grupy osób na rynku pracy. Okres bezrobocia wydłuża się, osoby długotrwale bezrobotne marginalizują się, wpadają w nałogi, oni i ich rodziny żyją na granicy ubóstwa. Stale korzystają ze środków pomocy społecznej. Ze względu na niskie kwalifikacje i brak motywacji osoby te nie są w stanie poradzić sobie same. Konieczne jest udzielenie im wsparcia w polepszeniu ich kondycji psychicznej, zdobyciu nowych kwalifikacji i zatrudnienia. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza możliwości aktywizacji tej grupy w klubach integracji społecznej.

Sposób realizacji:

- Wytypowanie i kwalifikacja osób długotrwale bezrobotnych przez Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy.
- Dokładne zdiagnozowanie sytuacji każdej osoby i opracowanie indywidualnego oraz grupowego planu działań.
- Realizacja w klubie zajęć indywidualnych (poradnictwo socjalne, prawne, psychologiczne doradztwo zawodowe, terapia oraz grupowe formy pracy z klientami w oparciu o techniki aktywizujące (warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, treningi umiejętności społecznych, samopomocowe grupy wsparcia, szkolenia)
- Tworzenie indywidualnych i grupowych programów zatrudnienia przy współudziale partnerów programu tj. Powiatowego Urzędu Pracy oraz lokalnych pracodawców, którzy pomogą uczestnikom Klubu podjąć zatrudnienie tymczasowe poprzez udział w zorganizowanych formach zatrudnienia (roboty publiczne, prace interwencyjne), wykonywać prace w formie usług świadczonych na podstawie umów cywilnoprawnych, przygotowywać się do pracy wolontariusza, utworzyć grupę samopomocową.

Efekt realizacji:

- Wspieranie działań samopomocowych i umożliwienie osobom, które pokonały swoje problemy dzieleniem się własnym doświadczeniem, co powoduje zmiany świadomości z osoby „biorącej na dającą,
- Reintegracja zawodowa - działania mające na celu odbudowanie i podtrzymywanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
- Reintegracja społeczna - to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Realizatorzy:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Urząd Miejski w Strzelnie,

CEL STRATEGICZNY NR 5

UTWORZENIE STOŁÓWKI PRZY GIMNAZJUM W STRZELNIE

Istota celu:

W związku z likwidacją stołówki przy Liceum w Strzelnie, Gimnazjum z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzelnie w chwili obecnej korzysta z posiłków przygotowywanych przez Zespół Szkolno – Przedszkolny – tzw. Catering. Posiłki z placówki przy ul. Wyszyńskiego przewożone są zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie do placówki na ul. Gimnazjalnej, gdzie są wydawane uczniom. Dlatego bardzo korzystnym byłoby utworzenie stołówki w pomieszczeniach Kompleksu Sportowo – Rehabilitacyjnego, którym to zarządza dyrekcja Gimnazjum. Kompleks znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły, co byłoby wygodne dla dzieci uczęszczających na posiłki, a co istotne byłby to rozwiązanie o wiele bardziej bezpieczne od dotychczasowego. Powstanie stołówki w Kompleksie to także korzyść podczas zawodów, które często się tam odbywają. Uczestnicy imprez sportowych – często dzieci z rodzin klientów pomocy społecznej – mogłyby w komfortowych warunkach spożyć posiłek.

Sposób realizacji:

- adaptacja pomieszczeń znajdujących się w Kompleksie Sportowo – Rehabilitacyjnym,
- zakup wymaganego wyposażenia do stołówki,
- ustalenie zasad korzystania ze stołówki,

Efekt realizacji:

- możliwość szybszego korzystania przez dzieci z posiłków
- poprawa bezpieczeństwa uczniów korzystających z posiłków,
- możliwość korzystania ze stołówki podczas zawodów sportowych.

Realizatorzy:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Miejski w Strzelnie

VII. MONITOROWANIE I OCENA STRATEGII

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiającą aktualną identyfikację problemów w ich realizacji; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2020 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych wymaga corocznej aktualizacji. Aktualizacja ta zostanie przeprowadzona przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelnie z udziałem osób, które uczestniczyły w jej tworzeniu.

Podstawą skutecznego wdrożenia strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania. Obowiązek monitorowania realizacji działania posiada M-GOPS. Monitoring wybranych bądź wszystkich działań, powinien być dokonywany zawsze w sytuacji wprowadzenia nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonania aktualizacji strategii.

VIII. FINANSOWANIE STRATEGII

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić na cztery grupy:

1. Pierwszą grupę stanowią środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy, w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pozyskane z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”, którego celem jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej.
4. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć podmioty funkcjonujące na terenie gminy, w tym między innymi: Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelnie, Szkoły, organizacje pozarządowe itp.
5. Fundusze inwestorów prywatnych.